

จลสาร
สัตวแพทยศรียัชยสาร



คณะสัตวแพทยศาสตร์ มทร.ศรียัชย

ฉบับที่ 2 ประจำเดือน มิถุนายน 2565





ควายน้ำทะเลน้อย

ธีระวิทย์ จันทร์ทิพย์ และໄໝໂຮໜ໌ ອາຣ໌ກິຈ

นิเวศวิทยาการเลี้ยงควายน้ำทะเลน้อย

ทะเลน้อยมีพื้นที่ทั้งหมด 550 ตร.กม. โดยที่เป็นพื้นดิน 422 ตร.กม เป็นพื้นน้ำ 28 ตร.กม. ครอบคลุมพื้นที่ 3 จังหวัดด้วยกัน คือ อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา และอำเภอละโวด จังหวัดนครศรีธรรมราช การเลี้ยงควายนน้ำทะเลน้อยมีมานานนับร้อยปี ทั้งในพื้นที่โดยรอบที่เป็นพื้นดิน และในทะเลน้อยที่มีพื้นที่ที่ลักษณะเป็นเกาะ หรือที่มีการยกพื้นขึ้นมาเพื่อเป็นคอกควายน โดยครอบคลุมตำบลทะเลน้อย ตำบลนางตุง อำเภอกวนขนุนจังหวัดพัทลุง และตำบลบ้านขาว อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา โดยมีผู้เลี้ยงทั้งหมด 276 ราย ประชากรควายนรวมประมาณ 5,689 ตัวผู้เลี้ยงควายนในพื้นที่ทะเลน้อย ประกอบด้วยพื้นที่ตำบลทะเลน้อย ตำบลนางตุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง และตำบลบ้านขาว อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา ตามลำดับ โดยมีผู้เลี้ยงทั้งหมด 276 ราย ประชากรควายนรวมประมาณ 5,689 ตัว

ธีระวิทย์ และคณะ (2560) ศึกษาพันธุกรรมและการปรับปรุงพันธุ์กระบือทะเลน้อย ศักยภาพพืชอาหารสัตว์และการประยุกต์เป็นอาหารกระบือทะเลน้อย สำนวจอุบัติเหตุการณของโรคที่สำคัญและระบาดวิทยาของโรคในควายนในพื้นที่ทะเลน้อย รวมถึงส่งเสริมการแปรรูป และการจัดทำผลิตภัณฑ์จากควายนและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เกี่ยวข้องกับควายนในพื้นที่ทะเลน้อย และการวางแผนในการถ่ายทอดให้กับลูกหลานและผู้ที่ต้องการเรียนรู้ผ่านทางสถาบันที่เกี่ยวข้องกับควายนทะเลน้อย 3 สถาบันด้วยกัน คือ โรงเรียนควายนทะเลน้อย พิพิธภัณฑ์ควายนทะเลน้อย และโรงพยาบาลควายนทะเลน้อย

ลักษณะการเลี้ยงควายนน้ำทะเลน้อย

ลักษณะการเลี้ยงปล่อยตอนเช้าตรู่จะปล่อยให้ไปหากิน ตอนเย็นควายนจะกลับเข้าคอกเองหรือเจ้าของไปต้อนกลับมา โดยพื้นที่หากินเป็นป่าพรุที่อยู่ในเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อย และในทะเลสาบสงขลาตอนบน ซึ่งหากในช่วงฤดูที่น้ำท่วมขังความลึกประมาณ 1-2 เมตร กระบือจะว่ายน้ำออกไปหากินและว่ายน้ำกลับมาเอง โดยที่เจ้าของจะนั่งเรือตาม หรือต้อนกลับมา โดยเฉพาะตัวที่ยังกินไม่อิ่มและไม่ยอมกลับมาพร้อมกับฝูง หากไม่มีหญ้าให้ไฝ่พื้นน้ำขึ้นมาให้กิน ควายนเหล่านี้ชอบที่จะดำน้ำลงไปเก็บหญากิน โดยพฤติกรรมดังกล่าว ทำให้ผู้คนเข้าใจว่าควายนในแถบนี้เป็นควายนน้ำ และเรียกว่าควายนทะเล (หมายถึงทะเลที่อยู่ตอนบนของทะเลน้อย หรือที่มักจะเรียกกันว่าทะเลหลวง) แต่ความจริงแล้วเป็นควายนเหล่านี้เป็นควายนปลักเช่นเดียวกับที่เลี้ยงในพื้นที่อื่นของภาคใต้ และประเทศ แต่เพื่อความอยู่รอดจึงปรับตัวให้เข้ากับสภาพแวดล้อมของทะเลน้อยในฤดูที่มีน้ำท่วมขังได้ (ประมาณ 5-6 เดือนต่อปี)



2



ความสำคัญของกระบือทะเลน้อย

เชิงนิเวศวิทยา

ในช่วงฤดูแล้งทางเดินของกระบือเป็นแนวกันไฟ รอยตีนกระบือเป็นแอ่งน้ำขัง สำหรับ ใ้หนกได้กินควายกินหญ้าต่อตัวไม่น้อยกว่า 50 กก. ช่วยในการกำจัดหญ้าช่วยไม่ให้ทะเลน้อยไม่ตื้นเขิน มูลควายเป็นปุ๋ยใ้กับหญ้าและพืชในทะเลน้อย บนหลังควายเป็นที่หากินของนกนานาชนิด

เชิงสังคม

กระบือทะเลน้อยผูกพันกับวิถีชีวิตเกษตรกร 4 ตำบล คือตำบลทะเลน้อยและ ตำบลพนางตุง อำเภอกวนขนุน จังหวัดพัทลุง ตำบลบ้านขาว อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา และตำบลเคร็ง อำเภอละโวด จังหวัดนครศรีธรรมราชโดยมีเกษตรกรที่เลี้ยงกระบือในอดีตมีถึง 400 ราย ปัจจุบันลดลงมาเหลือประมาณ 209 ราย มีความเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิต วัฒนธรรมและประเพณี รวมทั้งความ เชื่อ ค่านิยม หรือคติชนของคนที่เกี่ยวข้องโดยตรง และผู้ที่เกี่ยวข้องในลำดับต่างๆ

เชิงเศรษฐกิจ

กระบือทะเลน้อยสร้างรายได้ทางตรงไม่น้อยกว่า 1,500 บาท/ตัว/เดือน ในกรณีที่ขายเป็นกระบือเนื้อ (ตัวละ 45,000 บาท อายุ 30 เดือน) แต่สามารถใ้ลูกปีละ 1 ตัว แม่กระบือ 1 ตัวสามารถสร้างรายได้ใ้เจ้าของใ้ไม่น้อยกว่า 360,000 บาทตลอดอายุ (10 ปี) นอกจากนี้ยังมีรายได้ที่เกี่ยวกับการท่องเที่ยวที่ไม่สามารถประมาณการได้ในปัจจุบัน แต่จากรายงานของจังหวัดพัทลุงในปี พ.ศ.2558 มีรายได้จากการท่องเที่ยว 2,269.61 ล้านบาท โดยที่คาดว่านักท่องเที่ยวร้อยละ 60 จะมาเที่ยวที่เขตทะเลน้อย จึงใ้ทำให้รายได้จากการท่องเที่ยวไม่ต่ำกว่าปีละ 1,361.76 ล้านบาท (สำนักงานจังหวัดพัทลุง, 2559)

เชิงการศึกษา

เป็นแหล่งเรียนรู้รูปแบบการเลี้ยง ภูมิปัญญาท้องถิ่น คติและความเชื่อ พิธีกรรมที่เกี่ยวข้องกับควาย และภูมิปัญญาในการป้องกันและรักษาโรคใ้ใช้ภูมิปัญญาพื้นถิ่น และตำรายาไทยโบราณ ที่เกิดประโยชน์กับสังคมและสามารถถ่ายทอดใ้กับอนุชนรุ่นหลังต่อไปได้

เชิงการท่องเที่ยว

นักท่องเที่ยวที่มาในพื้นที่ทะเลน้อย ต้องการดูบัว นกน้ำ และควายทะเลน้อย แต่เจ้าของควายมิใ้มีรายได้จากการท่องเที่ยวแต่อย่างใด



ปัญหาการเลี้ยงควายน้ำทะเลน้อย

คณะสัตวแพทยศาสตร์ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคลศรีวิชัย ลงพื้นที่ปฏิบัติงานดูแลสุขภาพกระบือทะเลน้อย พบประเด็นปัญหา ดังต่อไปนี้

อุทกภัย ในช่วงปลายปี 2559 ต่อเนื่องถึงต้นปี 2560 กระบือล้มตายจากการขาดน้ำอาหาร และการเป็นโรค โดยเฉพาะอย่างยิ่งโรคที่เกี่ยวข้องกับการที่กระเพาะรูเมนขาดอาหาร ทำให้เมแทบอลิซึมของร่างกายล้มเหลวไปด้วยโดยเฉพาะในลูก และที่อายุมาก ประมาณ 824 ตัว (คลินิกสัตว์เคี้ยวเอื้องโรงพยาบาลปศุสัตว์นครศรีธรรมราช, 2565)

พื้นที่พักควายไม่เพียงพอ เกษตรกรต้องการใช้พื้นที่ในทะเลน้อยเพื่อจัดทำเป็นคอกพักโคแบบถาวร และสำหรับใช้เป็นจุดอพยพเมื่อเกิดน้ำท่วม แต่เนื่องจากพื้นที่ทั้งหมดในเขตทะเลน้อย ที่ใช้ในการเลี้ยงกระบือ เป็นเขตห้ามล่าสัตว์ทะเลน้อย การสร้างที่พักให้กับกระบือต้องขออนุญาตจากอธิบดีกรมอุทยานฯ ซึ่งมีขั้นตอนที่ยุ่งยากจะใช้เวลาค่อนข้างนาน ในขณะที่หลังจากปี พ.ศ.2540 มีการพัฒนาเกิดขึ้นมากในพื้นที่ดังกล่าว มีการปลูกปาล์มน้ำมันในพื้นที่จำนวนมาก ทำให้พื้นที่หากินและที่พักของควายลดลง ก่อให้เกิดความขัดแย้งกันเสมอมา เป็นเหตุให้มีการเลิกการเลี้ยงควายไปหลายราย

การขาดแคลนพืชหญ้าอาหารสัตว์ เป็นพืชจำพวกกระจูด หรือหญ้าบางชนิดที่ขึ้นทั่วไปในทะเลน้อย หรือในส่วนที่เป็นพื้นน้ำ หรือตามริมคูคลองที่อยู่ในทะเลน้อย ซึ่งในช่วงฤดูแล้ง หรือช่วงที่น้ำท่วมขังสูงเจ้าของต้องหาฟางข้าวอัดฟ่อนให้กับความเสริมเพิ่มเติมจากการกินหญ้า แต่ในบางปีที่มีฝนตกหนักเช่นในปีที่ผ่านมา (2559) และปีนี้ (2560) ไม่สามารถที่จะอัดฟางข้าวไว้เป็นฟ่อนได้ จึงเกิดการขาดแคลนอาหาร

การผสมเลือดชิด เนื่องจากการเลี้ยงเป็นฝูงรวมกัน จึงมีการผสมพันธุ์โดยมิสามารถควบคุมได้ทั้งภายในและนอกฝูง จึงทำให้เกิดปัญหาการผสมเลือดชิด ลูกที่ได้มีขนาดลำตัวที่เล็กกว่ารุ่นพ่อแม่ ทำให้พันธุ์กรรมจะด้อยลง และประสิทธิภาพการผลิตไม่ดี เพิ่มต้นทุนและระยะเวลาในการผลิต กำไรต่อหน่วยจะลดลง

การดูแลสุขภาพ กระบือไม่ได้รับบริการด้านสุขภาพ เนื่องจากหน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่ได้มีมาตรการที่จะให้ความช่วยเหลือที่ชัดเจนและเป็นการเฉพาะแต่อย่างใด จึงอยู่ในภาวะการณ์เสี่ยงต่อการเกิดโรคได้ตลอดเวลา ทั้งโรคติดต่อทั่วไป โรคติดต่อจากสัตว์สู่คน หรือโรคที่เกิดขึ้นจากการไม่ติดเชื้อ เช่น โรคที่เกี่ยวข้องกับสารอาหาร ปัญหาของระบบสืบพันธุ์ เช่น การไม่เป็นสัตว์ การผสมไม่ติด เป็นต้น

การแปรรูป / การตลาด กระบือร้อยละ 100 ขายเป็นกระบือมีชีวิต ไม่ได้มีการแปรรูปแต่อย่างใด ไม่ว่าจะในตลาดท้องถิ่นหรือต่างถิ่น จึงทำให้รายได้ของผู้เลี้ยงค่อนข้างที่ต่ำ และไม่มีการสร้างมูลค่าเพิ่มแต่อย่างใด แม้ว่ามีธุรกิจท่องเที่ยวในการชมกระบือ แต่รายได้ตกเป็นของผู้ขับเรือหรือนำเที่ยว เจ้าของควายมิได้มีรายได้จากส่วนนั้นแต่อย่างใด

แนวทางในการแก้ไขปัญหา

เนื่องจากความสำคัญและสภาพปัญหาของการเลี้ยงควายในพื้นที่ทะเลน้อยดังรายละเอียดด้านบน จึงต้องมีการแก้ปัญหาทั้งระบบ กล่าวคือ การสร้างความเข้มแข็งและยั่งยืนให้กับกลุ่มผู้เลี้ยงควายทะเลน้อย โดยการดำเนินการดังกล่าวจะต้องมีองค์ประกอบในการศึกษาวิจัยและพัฒนาให้ครอบคลุมทั้ง 5 ด้านด้วยกัน คือ 1) ส่งเสริมความเข้มแข็งของกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงควายในพื้นที่ทะเลน้อย 2) การศึกษาพันธุ์กรรมและการปรับปรุงพันธุ์กระบือทะเลน้อย 3) การศึกษาศักยภาพพืชอาหารสัตว์และการประยุกต์เป็นอาหารกระบือทะเล



น้อย 4) การสำรวจอุบัติการณ์ของโรคที่สำคัญและระบาดวิทยาของโรคในควายในพื้นที่ทะเลน้อย และ 5) การส่งเสริมการจัดทำผลิตภัณฑ์จากควายและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เกี่ยวข้องกับควายในพื้นที่ทะเลน้อย ทั้งนี้ เพื่อให้การเลี้ยงควายในพื้นที่ทะเลน้อยมีความเข้มแข็งและยั่งยืนสามารถเข้าไปเป็นเครื่องจักรในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจที่สำคัญของพื้นที่ทะเลน้อยและระโนด อันจะทำให้ยิ่งตอกลึกเข้าไปในวิถีชีวิตที่ก่อให้เกิดความสำคัญเชิงสังคม วัฒนธรรมและประเพณีต่อไป อันนำไปสู่การอนุรักษ์และถ่ายทอดสิ่งที่มีคุณค่าให้กับลูกหลานต่อไป

แนวทางการพัฒนาการเลี้ยงควายน้ำทะเลน้อยอย่างยั่งยืน

การพัฒนาเกษตรกรผู้เลี้ยงควายในพื้นที่ทะเลน้อยอย่างยั่งยืนนั้น ต้องทำการศึกษาและส่งเสริมสร้างความเข้มแข็งของกลุ่มเกษตรกรโดยการจดทะเบียนเป็นวิสาหกิจชุมชนผู้เลี้ยงควายอย่างน้อย 3 กลุ่ม คือ ในพื้นที่ตำบลทะเลน้อย ตำบลพนางตุง อำเภอควนขนุน จังหวัดพัทลุง และตำบลบ้านขาว อำเภอรโนด จังหวัดสงขลา ตามลำดับ โดยมีผู้เลี้ยงทั้งหมด 276 ราย ประชากรควายรวมประมาณ 5,689 ตัว ทั้งนี้มีการคัดเลือกเกษตรกรนำร่อง 120 ราย โดยมีการฝึกอบรมให้ความรู้ และนักวิจัยร่วมให้ข้อเสนอแนะด้านวิชาการเพื่อปรับปรุงพัฒนาการเลี้ยง การจัดการ อาหาร และสุขภาพ เพื่อให้ทุกรายได้มาตรฐานการจัดการฟาร์มที่ดี (Good Farm Management, GFM) รวมทั้งมีการศึกษาลักษณะทางพันธุกรรมเพื่อใช้เป็นข้อมูลในการการปรับปรุงพันธุ์ควายเพื่อส่งเสริมให้อนุรักษ์พันธุกรรมที่ดีไว้ กำจัดลักษณะ และปรับปรุงพันธุ์เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการผลิต ลดต้นทุนและเวลาการเลี้ยงลง รวมทั้งการศึกษาวิถัยศักยภาพของพืชอาหารสัตว์ที่พบในพื้นที่ทะเลน้อย และประยุกต์เป็นอาหารต้นทุนต่ำ หรือหมัก หรือทำเป็นอาหารผสมเสร็จ (TMR) ร่วมกับวัสดุผลพลอยได้จากการเกษตรอย่างอื่น เช่น กากปาล์มน้ำมัน ใบปาล์มน้ำมัน เป็นต้น เพื่อใช้เลี้ยง หรือเป็นอาหารเสริม หรือไว้ใช้ในชვნ้ำท่วม หรือช่วงแล้งที่ขาดแคลนอาหารสัตว์ นอกจากนี้ยังมีการสำรวจอุบัติการณ์ของโรคที่สำคัญและระบาดวิทยาของโรคในควายรวมทั้งโรคสัตว์ติดสุคน เพื่อนำไปสู่การรรักษา ป้องกัน ควบคุมและกำจัดโรคทั้งในควาย และโรคที่จะติดสุคน ที่เป็นปัญหาทางสาธารณสุขของคนในพื้นที่ หรือผู้ที่บริโภคเนื้อควายและผลิตภัณฑ์ รวมถึงการจัดฝึกอบรมการแปรรูปเนื้อควายมาเป็นทำผลิตภัณฑ์เพื่อจำหน่าย การนำอวัยวะหรือชิ้นส่วนมาทำเป็นของที่ระลึก หรือเครื่องใช้ เช่น พวงกุญแจ หรือหมวกจากหนังควาย เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อเป็นการสร้างมูลค่าเพิ่มมากกว่าการขายควายมีชีวิต นอกจากนี้ยังมีการส่งเสริมการท่องเที่ยวและการประกอบการท่องเที่ยวโดยกลุ่มผู้เลี้ยงควายเพื่อเป็นรายได้เสริม และเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เกี่ยวข้องกับควายในพื้นที่ทะเลน้อย รวมทั้งมีการส่งเสริมให้จัดตั้งสถาบันที่เกี่ยวกับควาย 3 สถาบันด้วยกัน คือ โรงเรียนควายทะเลน้อย พิพิธภัณฑ์ควายทะเลน้อย และโรงพยาบาลควายทะเลน้อย ทั้งนี้เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการผลิต ลดต้นทุน ลดแรงงาน ลดเวลาในการผลิตลง และเพิ่มรายได้ทั้งทางตรงทางอ้อม หรือกำไรต่อหน่วยให้มากขึ้น ส่งผลให้คุณภาพชีวิตของควายและผู้เลี้ยงดีขึ้น และมีการถ่ายทอดวิถีชีวิต อาชีพ และวัฒนธรรมประเพณีที่มีคุณค่าให้กับลูกหลานต่อไป ก่อให้เกิดความมั่นคง มั่งคั่งและยั่งยืนของอาชีพเลี้ยงควายในทะเลน้อย



การส่งเสริมความเข้มแข็งของกลุ่มเกษตรกรผู้เลี้ยงควายในพื้นที่ทะเลน้อย

ด้านกฎหมาย

1. ส่งเสริมให้มีการจดทะเบียนวิสาหกิจชุมชนเลี้ยงควาย 3 วิสาหกิจ คือ ทะเลน้อย พนางตุง และบ้านขาว

2. การทำข้อตกลงกับเขตห้ามล่าสัตว์ป่าทะเลน้อยในระยะยาว หรือถาวร

ด้านประสิทธิภาพการผลิต

1. เพิ่มประสิทธิภาพการผลิตโดยการจัดการด้านอาหาร สุขภาพและการป้องกันโรค และโรงเรือน โดยการจัดการฝึกรวม ถ่ายทอดเทคโนโลยี ดังต่อไปนี้

2. การจัดตั้งฟาร์มสาธิต คือ ทะเลน้อยพนาตุงและบ้านขาว ตามลำดับ ปรับปรุงโรงเรือนและระบบการสุขาภิบาลภายในคอกควาย

ด้านประสิทธิภาพการสืบพันธุ์

ด้านอาหารสัตว์

1. ศึกษาศักยภาพพืชอาหารสัตว์และการประยุกต์เป็นอาหารควายทะเลน้อย ศึกษาชนิดพันธุ์พืชอาหารสัตว์และคุณค่าทางโภชนศาสตร์ของพืชอาหารสัตว์ที่พบในพื้นที่ทะเลน้อย

2. ออกแบบสูตรอาหารกระป๋องโดยนำวัตถุดิบอาหารสัตว์พื้นถิ่นมาใช้เพื่อเป็นอาหารเสริมให้กับกระป๋องหรือใช้แก้ไขปัญหาการขาดพืชหญ้าอาหารสัตว์ในช่วงแล้ง หรือประสบปัญหาอุทกภัย ดังนี้

- อาหารชั้นสำหรับพ่อแม่พันธุ์
- อาหารชั้นสำหรับแม่อุ้มท้อง
- อาหารชั้นสำหรับควายรุ่น-ควายสาว
- อาหารหมักสำหรับพ่อแม่พันธุ์
- อาหารหมักควายอุ้มท้อง
- อาหารหมักสำหรับควายรุ่น-ควายสาว
- อาหารผสมเสร็จสำหรับพ่อแม่พันธุ์
- อาหารผสมเสร็จสำหรับแม่อุ้มท้อง
- อาหารหมักสำหรับควายรุ่น-ควายสาว

3. ฝึกรวมเกษตรกรผู้เลี้ยงควายหลักสูตรอาหารควาย (หลักสูตรเข้มข้น)

4. จัดตั้งศูนย์สาธิตและผลิตอาหารควาย 3 ศูนย์ คือ ทะเลน้อย พนางตุง และบ้านขาว

ด้านสุขภาพสัตว์ ได้แก่ หลักสูตรการใช้ยาในสัตว์ หลักสูตรการดูแลสุขภาพสัตว์ หลักสูตร

อาหารควาย

ด้านสุขภาพ

1. สำนวความผิดปกติและโรคที่สำคัญที่เกิดขึ้นประจำในกระป๋องพื้นที่ทะเลน้อย

2. สำนวจอบุ้ติการณั้ของโรคติดเชื้อ โดยวิธีการดังนี้

- ตรวจทางวิทยาภูมิคุ้มกัน ได้แก่ แห้งติดต่อ
- ตรวจหาปรสิตในเลือด ได้แก่ อะนาพลาสโมซิส บาบีซิโอซิสและทริปปาโนโซมิเอซิส และพยาธิใบไม้ในเลือด
- ตรวจหาปรสิตในทางเดินอาหารได้แก่ หนอนพยาธิตัวกลม พยาธิใบไม้ในตับและตับอ่อน



๑

- การเพาะเชื้อ (แบคทีเรีย)
- การแยกเชื้อ (ไวรัส) ได้แก่ Bovine viral diarrhea,
- Tuberculin test ได้แก่ โรควัณโรค
- ตรวจวินิจฉัยโรคที่เกี่ยวข้องกับอาหาร

3. ศึกษาพยาธิวิทยาของโรคติดเชื้อที่สำคัญรวมทั้งโรคสัตว์ติดสุคน

- การสอบสวนโรคที่เกิดขึ้นในอดีต (ย้อนหลังไป 5 ปี)
- การสอบสวนโรคที่เกิดขึ้นในปัจจุบัน
- การตรวจสอบปัจจัยเกื้อหนุนในการระบาดของโรค เช่น ดิน น้ำ สารพิษ

สัตว์พาหะนำโรค รายงานการติดโรคที่สนใจในคน เช่น โรคฉี่หนู แท้งติดต่อ และวัณโรค

4. ศึกษาภูมิปัญญาชาวบ้านและภูมิปัญญาท้องถิ่นในการป้องกันและรักษาโรคในควายทะเลน้อย

- ภูมิปัญญาชาวบ้าน และท้องถิ่น
- ตำรายาแพทย์แผนไทยในการรักษาโรค
- สมุนไพรในการรักษาโรค

ด้านการปรับปรุงพันธุ์สัตว์

1. ศึกษาพันธุ์กรรมและการปรับปรุงพันธุ์กระบือทะเลน้อย ตรวจสอบโครโมโซมของควายในพื้นที่ทะเลน้อย

2. การเปรียบเทียบพันธุ์กรรมของควายในพื้นที่ทะเลน้อยและพื้นที่อื่นในภาคใต้ และภาคอื่น เพื่อใช้เป็นข้อมูลในการปรับปรุงพันธุ์

3. ปรับปรุงพันธุ์ด้านแม่พันธุ์โดยการจัดหาแม่พันธุ์ดีเข้ามาทดแทนควายในพื้นที่ปรับปรุงพันธุ์ด้านพ่อพันธุ์โดยจัดหาพ่อพันธุ์ดีทดแทนควายในพื้นที่ และการผสมเทียม

ด้านการแปรรูป

1. ส่งเสริมการแปรรูปและการท่องเที่ยวเชิงนิเวศที่เกี่ยวข้องกับกระบือ

2. สำรวจความต้องการผลิตภัณฑ์แปรรูปเนื้อควาย และของที่ระลึกหรือเครื่องใช้จากเขา หนัง กระดูก กีบ เป็นต้น

3. ฝึกอบรมการแปรรูปเนื้อควายเพื่อเป็นผลิตภัณฑ์จำหน่ายแก่นักท่องเที่ยว

4. ฝึกอบรมการจัดทำเครื่องใช้ หรือของที่ระลึกจากควาย เช่น เขา กะโหลก หนัง กีบ กระดูก เป็นต้น

ด้านการท่องเที่ยว

1. ส่งเสริมการประกอบการท่องเที่ยวที่เกี่ยวข้องกับควายทะเลน้อย

2. ส่งเสริมการจัดตั้งโรงเรียนควายทะเลน้อย

3. สถานีการควบคุมบังคับควาย

4. สถานีการเลี้ยงควายประกอบด้วย การเลี้ยงควายแบบปล่อยทุ่ง การเลี้ยงควายในน้ำ และการเลี้ยงควายในคอก

5. สถานีการใช้ประโยชน์จากควาย เช่น การไถนา การขี่เพื่อความเพลิดเพลิน และควายบำบัดในกรณีของออติสติกส์



ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ความเข้มแข็งของเกษตรกรผู้เลี้ยงควายทะเลน้อย 3 กลุ่มด้วยกัน คือกลุ่มที่ 1 กลุ่มทะเลน้อย ประกอบด้วย ตำบลทะเลน้อยทั้งหมดเกษตรกร รายกลุ่มที่ 2 กลุ่มพนางตุง ประกอบด้วย ตำบลพนางตุงทั้งหมดเกษตรกร ราย และกลุ่มที่ 3 กลุ่มบ้านขาว ประกอบด้วย ตำบลบ้านขาว อำเภอระโนดเกษตรกร ราย
2. ประสิทธิภาพการผลิตของควายทะเลน้อยสูงขึ้น ต้นทุนต่ำลง ระยะเวลาการเลี้ยงจนถึงส่งขายลดลง รายได้ต่อหน่วยสูงขึ้น
3. ทราบลักษณะทางพันธุกรรมของควายที่เลี้ยงในพื้นที่ทะเลน้อยเพื่อนำไปสู่การอนุรักษ์พันธุกรรมต่อไป
4. การปรับปรุงและยกระดับสายพันธุ์ของควายที่เลี้ยงในพื้นที่ทะเลน้อย ทำให้ได้ควายโตเร็ว น้ำหนักดี คุณภาพดี น้ำหนักส่งขายสูงขึ้น ผลตอบแทนและกำไรต่อหน่วยเพิ่มขึ้น
5. ควายทะเลน้อยได้รับอาหารที่มีคุณภาพอย่างเพียงพอ มีความมั่นคงทางอาหารตลอดปีทั้งในยามประสบภัยแล้ง หรืออุทกภัย
6. ลดต้นทุนการผลิตโดยใช้อาหารต้นทุนต่ำที่สามารถผลิตได้จากพืชอาหารสัตว์ในทะเลน้อยหรือท้องถิ่น หรือวัสดุผลพลอยได้จากภาคเกษตร เช่น กากปาล์มน้ำมัน ใบปาล์มน้ำมัน หรือฟางข้าว
7. ทราบอุบัติการณ์ของโรคติดต่อที่สำคัญ โรคปาราสิต และโรคอันเนื่องมาจากสารอาหารของควายได้ รวมทั้งโรคสัตว์ติดสู่คน ทั้งนี้เพื่อวางแผนในการป้องกัน ควบคุมและกำจัดโรคได้
8. ทำให้ทราบทราบแบบจำลองในการควบคุมและป้องกันโรคในพื้นที่จำกัด (modeling dynamics of contagious disease spread in a confined area)
9. กลุ่มแม่บ้านเลี้ยงควายพื้นที่ทะเลน้อย 3 พื้นที่เป้าหมายสามารถสร้างมูลค่าเพิ่มของควายมีชีวิตจาก 100 บาท/กก. เป็น 800 บาทเมื่อแปรรูปเป็นผลิตภัณฑ์
10. สามารถนำผลิตภัณฑ์จากอวัยวะควายที่ปกติจะขายในราคาถูกมาพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์และของที่ระลึก หรือของใช้ได้ เช่น หมวก พวงกุญแจของที่ระลึก เป็นต้น เป็นการสร้างมูลค่าเพิ่ม
11. ก่อให้เกิดกิจกรรมหรือการประกอบการที่เกี่ยวข้องกับควายทะเลน้อยโดยตรง ทำให้ผู้เลี้ยงควายมีรายได้จากการท่องเที่ยวร้อยละ 30 ผู้ประกอบการนำเที่ยวร้อยละ 30 ผู้ประกอบการด้านอาหาร /ที่พักร้อยละ 30 และราชการร้อยละ 10 ของรายจ่ายต่อหัวของนักท่องเที่ยวที่นำมาใช้จ่ายในพื้นที่ทะเลน้อย



เอกสารอ้างอิง

- ธีระวิทย์ จันทร์ทิพย์, โฆษิต อารีกิจ และมรกต แสงรุ่ง. (2560). รายงานวิกฤตการณ์ควายน้ำทะเลน้อย
เสาวลักษณ์ เล็กประเสริฐ, พิมพ์ประภา แป้นเส็ง, เสาวลักษณ์ ปานรังษี, สุนิษา ศรีสุวรรณ, นุชจรี เหมโก,
ต้นติกร ต้นตระกูล & จุรีรัตน์บัวแก้ว. (2012). **ควายน้ำ: วงจรชีวิตที่เปลี่ยนไปท่ามกลางกระแส
สังคม.** Journal of Liberal Arts Prince of Songkla University, 4(1), 133-133.
- อาภรณ์ ส่งแสง, ถาวร จันทโชติ, ทิพย์ทิวา สัมพันธ์มิตร, นันทิดา สุธรรมวงศ์, เบ็ญจวรรณ บัวขวัญ,
จิรวัดน์ พัฒนพงศ์, และชาย สุวรรณชาติ.(2556). **ภูมิปัญญาท้องถิ่นของการเลี้ยงควายใน
พื้นที่ทะเลน้อย.** กรุงเทพมหานคร: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.
- สำนักงานจังหวัดพัทลุง. (2559). ข้อมูลจังหวัดพัทลุง
- คลินิกสัตว์เคี้ยวเอื้องโรงพยาบาลปศุสัตว์นครศรีธรรมราช.(2565). คณะสัตวแพทยศาสตร์ มทร.ศรีวิชัย. สืบค้น
จาก : <https://vet.rmutsv.ac.th/main/th>